

Игор Коруга, плесни уметник и антрополог¹

Студент Мастер програма на Универзитету у Берлину

igorkoruga@gmail.com

i.koruga@hzt-berlin.de

Инклузивно образовање: **ЈА МОГУ!**

Када је реч о инклузивном образовању, прво на шта помислим јесте отвореност за сваког да једнако буде укључен у образовање. Ово размишљање ме даље упућује на теме о различитости, толеранцији, прихваћености, једнакости, и слободи мишљења. Инклузивно образовање нуди простор у коме ове теме несумњиво могу да се примене. Међутим, иако питање о инклузивности неизбежно упућује на све горе поменуте аспекте, лично сматрам да су за општи опстанак и развој инклузивног образовања неопходне и форме/моделу кроз које би сама инклузивност била могућа. Размишљајући о томе који би то модели могли да буду, за мене је важно сагледати одакле ти модели уопште долазе. Стога, могу да пођем од две опште врсте образовања: формалног/ институционалног/ школског и неформалног/ ван-институционалног/ само-организованог/ интерактивног образовања.

Питање о односу формалног и неформалног образовања одувек је неисцрпна тема за промишљање и анализирање. Реч је о два супротна поларитета, који сваки засебно, нуде различите аспекте образовања, технике и процеса учења, дељења знања, ауторитета и хијерархије, односа 'учитеља' и 'ученика' итд. Неки од истакнутих теоретичара су пишући о овим темама до сада указивали да *принципи неформалног образовања не могу бити неукључени у принципе формалног*. Жак Рансијер је писао о *'интелектуалној еманципацији'* заснованој на самој вољи индивидуе за сазнањем, без обзира на његов/њен друштвени положај². Еманципација је циљ и услов за учење у којем *'књига'* добија централни ауторитет,

¹ Игор Коруга се као дипломирани антрополог и плесни уметник бави истраживањем и преиспитивањем социолошких и културолошких вредности, норми и идеологија кроз алтернативне форме позоришта и савремени плес. Од 1998. године Игор се неформално едуковао кроз бројне програме, семинаре, и радионице посвећене позоришту, плесу и покрету. Такође, дипломирао је на Одељењу за етнологију и антропологију на Филозофском факултету у Београду. Као припадник независне плесне уметничке сцене у Београду, Игор је учествовао у разним сарадњама са иностраним и домаћим плесним уметницима. Тренутно је на двогодишњем Мастер студијском програму Solo/Dance/Authorship на Универзитету уметности у Берлину.

² Jacques Ranciere, *The Ignorant Schoolmaster: Five lessons in intellectual emancipation*, Stanford University Press, Stanford 1991.

a ne objašnjenje/interpretacija, čime se prevazilaze hijerarhijski odnos onoga koji zna i onoga koji ne zna, interpretacija i prosuđivanje o znaњу, a uspostavlja dehegemonizacija znaња (nema samo једног objašnjenja već mnogih). Sociolog Ivan Илић ukazao је на радикалну идеју 'deshkolovanog društva' koje se realizuje kroz modele u odnosu na prirodu znaња – ako је реч о знању вештина онда се оно може делити кроз семинаре и курсеве, а ако је реч о хуманистичком образовању, оно се може размењивати између индивидуа кроз састанке и разговоре уживо око конкретног интереса (књиге, филма, неке посебне проблематике итд.)³. Грегори Улмер је развио идеју 'post((d)e)pedagogije' у којој ученици/це сарађују тако што уче једни од других, а сазнање се успоставља кроз отворен, интерактиван, уметнички рад, где индивидуа која разменом дели своје знање са другом индивидуом, увек несвесно додаје/одузима и своје лично разумевање и тиме интервенише⁴ постојеће знање.

Осврћући се на моје лично досадашње формално и неформално образовање, могу да закључим да у уметничком домену, испуњеним општом интердисциплинарношћу, формално и неформално образовање иако различитих идеологија и принципа, теоријски и практично јесу у узајамној комуникацији. У том смислу, плесне/извођачке уметности, у свету успевају да предњаче са развијањем и понудом различитих модела образовања базираних на овом споју. Као пример за то могу да напоменем студијски програм у Берлину 'Solo/ Dance/ Authorship (SODA)'⁵ који као основни модел едукације и кључну реч нуди принцип 'sарадње' и 'размене' међу самим студентима, али и студентима и професорима. Тај принцип сарадње базира се на тзв. „моделу отвореног простора“ (Open Space). Кроз отворени простор, студенти паралелно, правећи свој рад, посматрају и радове својих колега и колегиница са класе. Разменом знања и давањем мишљења о раду, заједничком практичном сарадњом на некој теми и повезивању одређеног рада у односу на остале у групи, сваки појединачни рад пролази кроз фазе промене, преиспитивања и поновног дефинисања, чиме се даље развија у нешто ново. Тиме се стиче такође и ново (са)знање. Ауторитет професора у оваквом контексту је у костантном кретању између изједначености са студентима (јер увек учи од студената) и успостављања позиције као неког ко такође усмерава њихов даљи развој. Овакав модел за образовање нуди отворену могућност за укључивање учесника различитих социјалних, културолошких, економских, етничких, родних, здравствених, старосних и било

³ Ivan Illich, Deschooling Society, <http://reactor-core.org/deschooling.html>, 18.09.2007.

⁴ Gregory Ulmer, Applied Grammatology: Post(e)-Pedagogy from Jacques Derrida to Joseph Beuys, Baltimore: Johns Hopkins University Press 1985/1992.

⁵ Студијски програм је реализован сарадњом државног уметничког Универзитета, приватне уметничке школе „Ernst Busch“ и независне плесне сцене у Берлину.

kojih drugih statusa u jednu grupu. Њихова позиција је једнака, јер су они индивидуе које имају једнаку вољу за сазнањем. И зато моћ ауторитета не може бити фиксирана.

Међутим, лично сматрам да иако теоријски и практично спој формалног и неформалног образовања опстаје, оно што остаје као проблем јесте *контекст* евентуалног опстанка таквог споја. А тиме последично и опстанка инклузивног образовања. Берлин у културолошко-историјском контексту Европе, већ две деценије стоји као симбол споја различитих принципа, вредности и идеологија. То се наравно не може рећи и за друштвене контексте у којима проток информација и друштвени развој није унапређен.

Ипак, сматрам да могућност промене пре свега почива на индивидуалном нивоу. У свету савремених техничко-технолошких достигнућа и дигиталних и електронских медија, воља за сазнањем итекако је могућа. А да би се модели усвојили неопходно је да појединац дозволи себи и упусти се у искуства које ти модели са собом носе. Неформално образовање или самообразовање кроз које сам лично до сада пролазио, у домену којим се бавим, отворило ми је простор за практичну примену теоријског институционалног знања које сам паралелно стицао. Управо такав простор пружа могућност за појединца да направи искорак из својих оквира. Искорак који инклузивност позиционира прво на индивидуалном нивоу, а потом се шири даље и на системски ниво. У том смислу, могу да закључим да услов за инклузивно образовање и моделе кроз које оно може опстајати, лежи у једном основном моделу – тзв. *'ja могу!/ja желим/ja хоћу'* моделу. Докле год остајемо у моделу *'ja не могу/не желим/ не разумем'* сви остали модели остају нам недоступни.

Литература:

1. Ivan Illich, Deschooling Society, <http://reactor-core.org/deschooling.html>, 18.09.2007.
2. Jacques Ranciere, The Ignorant Schoolmaster: Five lessons in intellectual emancipation, Stanford University Press, Stanford 1991.
3. Gregory Ulmer, Applied Grammatology: Post(e)-Pedagogy from Jacques Derrida to Joseph Beuys, Baltimore: Johns Hopkins University Press 1985/1992.
4. ТКН – часопис за теорију извођачких уметности br.14, Samoupravni obrazovni sistem u umetnosti, Caligraph, Beograd, 2007.